

Պետրոս հմուտ առաջնորդ և կտրիճ զօրական է . և թշնամեացը իմացուց թէ որչափ իր ձեռքին տակը հրահանգուեր էր Ռուսաց բանակը : Եւ տես զօրաց մեծ մասը գերի ընկաւ , ու իրենց դիւցազն թագաւորն ալ , Վարդուս ԺԲ , նախ Տաճկաց երկիրը փախստեամբ ապրեցաւ , ու ետքը 'ի Պէնտէր' իբրեւ գերի մը՝ յաղթողին առջև :

Այս յաղթութենէն ետքը՝ Պետրոս արժանի սեպեց ինքզինքը՝ ընդհանուր զօրաց տեղակալի աստիճանը ունենալու : Թշնամեաց կողմէն գերի ընկող զօրավարները իրեն սեղանակից ըրաւ , և ամէն ընտանութիւն ու վայելուչ մեծարանքը կը ցուցնէր . անոնց կենդանութեանը համար գինի կը խմէր , իր պատերազմական արուեստի մէջ ունեցած հմտութեանը վարպետ սեպելով զիրենք : Պետրոս՝ Վարդուս ԺԲ՝ հեռանալը յարմար առիթ սեպելով՝ ի վունիա և ի նկրիա գաւառաց ալ տիրեց , ու Ֆինլանտիոյ մէկ մասը՝ Ռոմերանիայի հետ միացուց : Ինչէ ետքը իր գլխաւոր փոյթն եղաւ Ռեդրպուրկ քաղաքը ծաղկեցընել , որուն հիմունքը 1703^{ին} դրեր էր , ու քիչ ատենէն՝ Լաւրոպայի ընդարձակ ու անուանի քաղաքաց մէկը պիտի ըլլար :

Կը շարունակուի :

ՀՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Ճանապարհորդութիւն Պողիկտետի 'ի Հատմ 1 :

ԹՈՒՂԹ Ե .

Տոռները , կահկարասիք , և այլն :

Քանի որ հոս հռոմեկեր եմ՝ իմին առջի , մանաւանդ թէ մի միայն մտածութիւնս այն եղեր է , որ այնպիսի ապահով միջոց մը գտնամ , որով կարենամ դիւրաւ հաղորդել քեզի իմին թուղթերս , ու քուկիններդ ալ դիւրաւ ընդունիլ . որովհետեւ մեր թղթակցութեան նիւթերը սաստիկ զգուշութիւն կը պահանջեն : Հազիւ թէ երբեմն երբեմն կը համարձակէի հոս Յունաստանի ու Իտալիոյ

հիմակուան իրարու հետ ունեցած վերաբերութիւններուն վրայօք հարցընելու . ու այն ծանօթութիւններն որ կ'առնէի՝ աւելի զիս վտանգի մէջ դնելու կը ծառայէին , քան թէ գործադրութեան գիւրութիւն տալու :

Վերջապէս դէպքը իմ փափաքս կատարեց . որով ասկէ ետքը համարձակ կրնամ նամակ գրել քեզի՝ առանց նեղուելու այն ցաւալից մտածութենէն , որն որ միշտ մտքիս գիմացն էր : Այս նամակները , կ'ըսէի ինքիւրենս , որոնց կը վստահիմ իմ ամենէն աւելի քաղցր յիշատակներս , գուցէ անոնց սպասողին ձեռքը չեն հասնիր , ու ինծի հետ կորսուին պիտի այս օտար երկրիս մէջ՝ թէ որ բարերար մը չտանի զանոնք իբրեւ յետին միւթ . թարութիւն ազնիւ հօր մը : Այս բարեկամը գրտայ . և կարծես թէ որպէս զի իմ սրտիս ուրախութիւնը աւելի մեծ ըլլայ , այդ մարդը ինծի հայրենակից է : Աղէն կը կոչուի ինքը , և խել մը տարիէ 'ի վեր հռոմ կը բնակի , ուր մեծ առուտուր կ'ընէ Յունաց արձաններու , անօթներու և ուրիշ ճարտար ձեռակերտներու . որովհետեւ հռովմայեցիք անոնցմով տուներնին զարդարել կ'ուզեն : Իրմէն խրկուած քանի մը մարդիկները միշտ այս բաներուս համար մեր քաղաքները կը պտտին . ու ինչ որ ուզենամ խրկել քեզի՝ ինքը իրեն անուամբը անոնց պիտի յանձնէ , որովհետեւ ես միայն իրեն հետ բան ունիմ : Անգամ մը երբոր հիւպատոսին ու իրեն որդւոյն հետ էի , Աղէն ալ հոս այս տունս եկաւ , ու իրեն ետէն երկու գերի մեծարգի բաներ կը բերէին : Երբոր Ոկտաւիոս ակառ քարէ գեղեցիկ բանուած բաժակ մը զննելու հետ էր , վաճառականը ինծի մօտենալով՝ « Կրնամ արդեօք քեզի որ և իցէ կերպով ծառայութիւն մը ընել , ըսաւ ցած ձայնով : Վերցատքեցի այս խօսքերն որ լսեցի , ու ինքը իմ պատասխան տալէս առաջ միտքս իմացաւ : Եւ ինքը եղաւ որ ինծի հետ ծածուկ խօսելու կերպը գտաւ : Իհն ինչ ըսեմ : Իսկ ես աւելի իմ փափաքէս ստիպուած՝ քան թէ անոր անդադար աղաչանքներէն , ինքզինքս բոլորովին վստահացայ իրեն , ու իմին թուղթերս իրեն յանձնեցի : Հազիւ թէ այս բանս ըրի , ինծի անանկ մը երեցաւ որ շատ դիւրաւ ինքզինքս անծանօթ մարդու մը յայտնեցի . ու ամը չնալով կը խոստովանիմ որ իրեն ինծի ծառայելու մեծ փոյթը՝ միտքս անարժան կասկածներ ձգեց , որոնք դեռ բոլորովին մտքէս ելած չեն , թէպէտ և կը մտածեմ որ ինքը զիս մատնելովը ամենակին շահ մը չունի : Թէ որ ինքը ստակի սէր ունի , իրեն քուկին անուամբ խոստացած մեծ վարձքս պէտք է որ զինքը որսայ : Թէ որ ազնուական սիրտ մը ունի , ինչպէս որ իրաւամբք կրնամ կարծել , վախնալու բան մը չունիմ : Սակայն ինչ ալ որ ըլլայ , ես ինքզինքս այս պիտի քաղցր թղթակցութեան մը կու տամ , որն որ միայն կրնայ ինծի միւթթար ըլլալ այս աքսորանացս մէջ , և ուսկից զրկուիլը ինծի անկէց առաջ եկած ամէն վշտերէն ծանրագոյնը կ'ըլլայ :

Ոկտաւիոսի տղուն հետ ունեցած բարեկամութիւնս օրէ օր կ'աւելնայ : Իր ընդունած սքանչելի դաստիարակութեանը պատճառաւ , որն որ այն պիտի ազնիւ պարգև մըն է՝ որ կը ճոխացընէ երիտասարդը հասուն հասակին կատարելութիւններովը , և հասուն հասակին մէջ ալ երիտասարդու-

1 Տես Հատմ . ԺԳ , երես 110 :

Թեան շնորհքները կը պահէ . այս դաստիարակու-
թեան արդեամբքը մարդ չկրնար կարծել որ ինծ-
մէքանի մը տարի պզտիկ ըլլայ : Մեր ամէն օրուան
խօսակցութեանց մէջ ինծի Զուռաստանէն զառ-
ուրիշ բանի վրայ չխօսիր , ինչպէս որ նաև բոլոր
իմին հարցմունքներս ալ Հռովմայ վրայ կ'ըլլան :
Ես կը սորվեցնեմ իրեն մեր պատմութիւնը , մեր
օրէնքներն ու սովորութիւնները . ինքն ալ նոր նոր
ծանօթութիւններ կու տայ ինծի իր հայրենեացը
վրայօք . և այս փոխադարձ հաղորդակցութիւնը հա-
ւասարապէս օգտակար ու զուարճացուցիչ է մեզի :

Այսօր երբոր քանի մը գեղեցիկ արձաններ զըն-
նելու զբաղէր էինք , զորոնք հիւպատոսը Վղէնէն
գնեց , Լուկիոս հարցուց ինծի թէ արդեօք Զու-
ռաց տուները կրնան բաղդատուիլ Հռովմայեցւոց
տուներուն մեծութեանն ու փառաւորութեանը
հետ : “ Մեր տուները , պատասխանեցի , մեզի
համար մեծ են . բայց մեծ չեն կրնար ըլլալ այն
մեծատուններուն համար , որոնց հարկաւոր է որ
խումբ մը ծառայ պտըտցնեն ետեւէն : Մեր տու-
ներուն շէնքը ազնուական ու վայելուչ է . որով
հետեւ անոնք որ ճարտարապետութեան կանոն-
ները հնարեցին , ու զանոնք ի գործ դրին այնչափ
հոյակապ յիշատակարաններու վրայ , դժուարու-
թիւն մը չեն քաշեր գեղեցիկ ու հանգիստ բը-
նականներ շինելու : Դուք հոս ձեր ախորժա-
կին պակսութիւնը լեցնելու համար փառաւո-
րութիւնը կը փնտրէք . մենք ընդ հակառակն
կը ջանանք պարզ ու հաճոյական կերպարանք մը
տալու մեր տուններուն , : Եւր Սիրոսը այս խօսա-
կցութեանս ներկայ ըլլալով ըսաւ . “ Ես Կորն-
թոս ծնած եմ և մինչև կենացս երեսներորդ տա-
րին հոն բնակէր եմ . նոյնչափ մըն ալ Հռովմայե-
ցւոց մէջ անցուցեր եմ . որով երկու ժողովուրդ-
ներն ալ կը ճանչնամ , և ինծի կ'երևայ թէ այս նիւ-
թիս կողմանէ մէկուն կամ մէկալին ունեցած գե-
րազանցութեանը վրայ կրնամ տեղեկութիւն մը
տալ : Որովհետեւ հարցմունքը քեզի եղաւ , Պողիկ-
աէտ , քեզի կ'իյնայ պատասխան տալու . բայց վը-
ճիւռ կտրելէդ առաջ պէտք է գիտնաս թէ ինչ որ
հոս կը տեսնես՝ անկատար դաղափար մը միայն կըր-
նայ տալ քեզի Հռովմայեցւոց մեծագործութեա-
նը վրայօք : Այս հիւպատոսին պաշտօնը ազնուա-
կան կերպ մը ունի ու ընդարձակ է . ասոր մէջ ա-
մէն բան ախորժ բարձր աստիճանին համեմատ է ,
բայց ամէն բան ալ անոր պէս ծանրութիւն մը կ'ե-
լուցնէ : Ամենին նոյնպէս եղած կ'ըլլար նաև Կա-
միլլոսի պաշտօնը՝ թէ որ ինքը այս դարուս մէջ ապ-
րէր , և ինչպէս որ ինքը առաքինութեան կողմանէ
աւելի վեր էր քան ամէն իր ժամանակի մարդիկ-
ները , այսպէս թերևս Ոկտաւիոս ալ իրեն աստի-
ճանի մարդկանց մէջ մի միայն անձն է որ ամէն
բան ընկղմող ու փարատող անմիա փառասիրու-
թեան մը մէջ կըցեր է մէկ չափաւորութիւն մը
պահէլ : Քանի քանի անգամ լսեր եմ նշանաւոր
մարդիկներու բերնէն՝ որ կ'ըսէին թէ միջին աստի-
ճանի քաղաքացի մը պատշաճ բնակարան մը ունե-
ցող չսեպուիր՝ թէ որ իր տանը մեծութիւնը Կին-
կիննատոսի հայրենի ժառանգութենէն աւելի չըլ-
լայ : Անօգուտ բան է՝ աչուրնուն առջև ունենալ
նին իրենց հիմնադրին խեղճ տունը , որ մեծարան-
քով իր առջի վիճակին մէջ պահուած է . հնոց սո-
վորութեանցը պարզութիւնը կը գովեն , բայց ի-

րենցը չեն փոխեր : Հռոմուլոս աստուած մըն էր ,
ու մէկ հիւղով գոհ կ'ըլլար . այսօրուան Հռովմայե-
ցիք մարդիկ են , ու տաճարներու հարկաւորու-
թիւն կ'ունենան :

“ Կ'ուզե՞ս իմանալ թէ ի՞նչ աստիճանի հասեր
է առանձնականաց աներու մէջ զեղխութիւնը :
Երկուքնիդ ալ հետս եկէք Կիանոսի փողոցը , ուր
որ հարուստ քաղաքացի մը նոր տուն շինէր է , որն
որ Հռովմայ ամենէն գեղեցիկ տուներէն մէկը
կրնայ սեպուիլ . նոյն տունը շինելու համար գոր-
ծածած դրամովը՝ յիսուն ընտանիք կրնային հա-
րստնալ : Դեռ նոր լմնցեր է , և տէրը այլ և այլ
թերութիւնք կ'ուզէ գանել տանը վրայ՝ որպէս զի
ճարտարապետին պահանջածը չվճարէ : Այս
մարդս , որուն ունեցած ճոխութեան չափը չկայ ,
ոչ հիւպատոսական իշխանութեան վերաբերող
անձ մի է , ոչ ծերակոյտ , և ոչ ասպետ մը . նոյն
խակ քաղաքացի կոչուելուն վրայ ոմանք իրաւամբք
դէմ կը կենան : Ազատագրելոյ մը որդի էր , որն
որ իր արիւրջը պաշտպանութեամբ մեծ վաճառա-
կանութիւն կ'ընէր . որդին՝ հօրը հարստութեանը
վրայ աւելցուց նաև վաշխին շահը , ու այսօրուան
օրս ամէն տեղ իր մեծութեանը վրայ կը խօսուի :
Շարունակ մեծահաց կոչուեք կ'ընէ . բազմաթիւ
բարեկամք ալ ունի և անկոչ բազմականք , ընդհան-
րապէս անանկ մարդիկ որ իրենց շահուն համար
ամէն ցածութիւն յանձն կ'առնուն : Բայց թէ որ
կ'ուզէք զինքը մինակ գտնել , փութացէք հետս
գալու . այնպէս կ'ուրախանայ երբոր ուրիշները
իր տունը տեսնելու կու գան , ինչպէս թէ զինքը
տեսնելու ելլին , ու ինչ գովեստ որ իր ցըցուցած
բաներուն կու տան , ինք իր անձին կը սեպէ , :

Ըսի որ ես դեռ Հռովմայ օրինացը վրայ ա-
ղէկ տեղեկութիւն մը չունիմ . բայց միտքս կու
գայ թէ լսեր եմ որ քանի մը պաշտօնատեարք կան
որոնց անունը չեմ յիշեր , որ իշխանութիւն ու-
նին զեղխութեան չափազանցութեանը դէմն առ-
նելու : Թէ որ այս լսածս ճշմարիտ է , հապա ին-
չո՞ւ թոյլ կու տան որ մէկ աննշան մարդ մը՝ Հռով-
մայեցւոց այդպիսի վտանգալից օրինակ մը տայ :
— “ Իրաւունք ունիս , պատասխանեց Լուկիոս .
երկու պաշտօնատէրները զորոնք մենք Քլնիւս կ'ա-
նուանենք , կրնան իրենց իշխանութեամբը այդ
զեղծումը սանձել խափանել . բայց եկու տես որ
իրենք ալ նոյն հեղեղին կը զննան : Մտադրու-
թեան արժանի գիպուած մը զիս այս բանին հա-
մոզեց . և թէպէտ տղայութեանս ժամանակ պա-
տահած գէպք մըն է , բայց յիշատակը դեռ մտքէս
չելլեր : Անգամ մը հայրս զիս Լուկիոս Կրասոսին ,
որ նոյն ատեն քննիչ էր , գեղի տունը տարաւ , ու
զինքը պարտեղներուն մէջը գտանք՝ Դոմետիոս
Լնոբարտոս պաշտօնակցին հետ , որ զինքը կը յան-
դիմանէր քննիչի մը համար շատ փառաւոր տուն
ունենալուն : Ի վերայ այսր ամենայնի , ըսաւ , այս
տունը գնելու համար սիրով կը վճարէի 1000 մեծ
սեստերտ : — Այդ գնովը քեզի կը ծախեմ , պատաս-
խանեց Կրասոս , բայց ի վեց լուսասի ծառերէն ,
որոնցմէ չեմ ուզեր զրկուիլ : — Ան ատեն՝ ես ալ
և ոչ ստակ մը կուտամ քեզի , : Եւ ծառեցաւ
Կրասոս . “ Ուրեմն տես , ըսաւ , թէ մեզմէ ով
աւելի մեծութիւն կը ծախէ . ես որ հայրենի տան
մը մէջ կը բնակիմ , եթէ դու որ մէկ միլիոն մը սես-
տերտ կուտաս վեց անպտուղ ծառերու համար , :

Ասանկ խօսակցելով՝ հասանք այն տունը զոր Սիրոս կ'ուզէր մեզի ցուցնել: «Մտնալէն առաջ, ըսաւ, կանկ առնունք քիչ մը այս դուռը զննելու, որ իրօք ալ մտադրութեան արժանի է իր գեղեցիկ ճարտարապետութեանը համար: Փեղկերը եղևնափայտէ են ու ներսի կողմէն կը բացուին, ուր ընդհակառակն Յունաց գուները գէպ 'ի փողոցը կը բացուին: Հռովմայ մէջ իբրև կարգէ դուրս արտունութիւն մը սեպուեցաւ Պորլիկոլա առաքինի մարդուն հրաման արուիլը որ տանը դուռը կարենայ գէպ 'ի փողոցը բանալ. և այդ շնորհքը, զորն որ կը վայելին այսօրուան օրս ալ իր յաջորդները՝ ուրիշի մը համար չնորոգուեցաւ »:

Ներս մտնելու ատեննիս գունապանին մօտեցանք, որ իր պզտի խուցին մէջ նստած էր, ու ձեռքը գաւազան մը ունէր, որ չէ թէ միայն իր պաշտամանը արտաքին նշանակն էր, այլ նաև յայտարար թէ պարաք ունի մերժելու զանոնք որ յաճախ այցելութեամբք տաղտուկ և ձանձրութիւն կը պատճառեն իր տերանցը: Իր քովը եռօտանի մը վրայ հոտաւէտ փայտեր կ'այրէին 'ի պատիւ ընտանի աստուածոց կամ թերափիմայց: Դիտեցի որ մէջքը շղթայով մը կապած էր, անտարակոյս այն ահռելի պահապանը ակնարկելու մտօք, զորն որ քերթողք շղթայակապ կը ներկայացնեն Պղուտոնի պալատին դրանը քով: Պահապանը գերի մը կանչեց, որ մեզ գաւիթը մոտուց, որ նաև արքունիք կ'ըսուի, ու տանը ազնուագոյն մասը կը սեպուի, ուր որ նաև մեծարանաց այցելութիւնները կ'ընդունուին, և ուր ընտանիքը հարսնիքի, կամ յուղարկաւորութեան կամ ուրիշ դիպուածներու համար կը ժողվուի, և հոն ամենէն ազնիւ բաները կը պահուին: Գաւիթը ընդհանրապէս երկայն քառակուսւոյ մը ձևը ունի: Հին ատեն ափկայ ընդարձակ խուց մ'էր, և ամէն անտեսական բաներու կը ծառայէր. հոն կը դրուէին զանազան կահկարասիք, կարգաւորեալ զետեղուած. տանտիկինն ալ իր աղախիններուն հետ նստած ասը կը հիւսէր, և ամէն ներս մօտողը մէկէն կրնար իմանալ տանը բոլոր տարածութիւնը: Իսկ հիմայ հոս կը դրուին այն ամէն բաները որ տանտիրոջ հարստութիւնը կը ցուցնեն. և որոնցմէ իրեն նիւթական շահ բերող բան մը չկայ: Ծիրանեգոյն վարագոյրներ այլ և այլ մաս կը բաժնեն այս տեղս: Հասարակ քաղաքացիք առջինէն անդին չեն կրնար անցնիլ. աւելի բարձր աստիճանի մարդիկը երկրորդէն ներս կը մտնեն. իսկ երրորդ տեղը միայն բարեկամք կը մտնեն և մասնաւոր մեծարանաց արժանի անձինք: Հոն մտցուց զմեզ գերի մը որն որ Գաւթապան կ'ըսուի, որովհետև գաւթին ու մէջի եղածներուն պահպանութիւնը իրեն յանձնուած է, և անով իր հաւասարակցաց վրայ աւելի իշխանութիւն կը բանեցնէ:

Ներս մտնելուս տեսանք որ տանտէրը ծիրանեգոյն անկողիններու վրայ հանգչած քաղցր քուն կ'ըլլար, ու քովը ալ ծառայ մը ոտքի վրայ կեցած բարձր ձայնով կը կարգար առանց անոր մօտիկ ընելուն: Բայց զմեզ տեսնելուն մէկէն ոտք ելաւ, և արուեստակեալ քաղաքավարութեամբ մը դիմացնիս եկաւ: «Տէր փորտուհատէ, ըսաւ իրեն Սիրոս,

ահա հրամանքիդ կը ներկայացնեմ լուկիոս հոկտաւիոսի որդին, և այս օտարական պատանին, որ գեղարուեստից մեծ սէր ունի, ու հիւպատոսին տունը կը բնակի: Քու մեծաշէն տանդ զարմանալեաց գովեստը ինչուան իրենց ականջը հասնելով տեսնելու փափաք ցըցուցին. ուստի եթէ հաճիս՝ կը խնդրեմ որ հետերնին գերի մը գնես, որպէս զի ցուցնէ իրենց ինչ որ քու տանդ մէջ տեսնելու բան կայ, զորն որ ամէնքը մեծ վայելչութեան օրինակ ու կիրթ անորժակի գաղափար կը սեպեն »:

Այս քաղաքավարական ու իրեն փառասիրութեանը հաճոյ խօսքերուն՝ ուրախութեան ժպիտ մը երեցաւ երեսին վրայ, ու ասանկ պատասխան տուաւ. «Իմ ըրած բաներս՝ շատ կը գովեն Հռոմայեցիք: Եւ յիշաւի, միտքս գրեթէ այն պիտի տուն մը շինել որ ամէն տեսնողին զարմանալի ըլլայ: Գաղափարը շինեմ, ու ճարտար գործաւորներ կանչեմ էի մտածածս 'ի գործ գնելու, և այս բանիս համար որ և իցէ ծախք աչք առեր էի: Սակայն Հռովմայ մէջ ո՛ր կը գտնուի այսպիսի մեծ շէնքի մը համար յարմար տեղ մը: Թէպէտ այս տունս մեծցնելու համար՝ չորս կողմս եղած այլ և այլ պզտի տուններ գնեցի. բայց անոնց տէրերը այնպէս դժուար է համոզելը, որ անկարելի եղաւ ինծի տանս չըջապատը աւելի տարածել: Կարծես թէ ամէն տեղ աղքատութիւնը ճոխութեան գաղափարներուն հակառակիլ կ'ուզէ: Սակայն ինչ ալ որ ըլլայ իմ տունս, ինծի պատիւ կը սեպեմ անձամբ ցուցնելու զայն մեր հռչակաւոր հիւպատոսին ազուն ու անոր ընկերողին »:

Կը շարունակուի:

ՄԱՆՐԱՎԵՊՔ

Կրտսէս՝ հարուստ պատանի մը տեսաւ, որուն չորս կողմն առեր էին շողոքորթներ, դարձաւ անոր ըսաւ. Պատանի, կը ցաւիմ որ ասանկ մինակ կը տեսնամ զքեզ: — Բայց Անտիսթենէս աւելի ազդողաբար կը սորվեցընէր, թէ լաւագոյն էր անգղներուն ձեռքը գտնուիլը քան թէ շողոքորթներուն հետը. ինչու որ ասոնք կենդանիներուն հոգին կը լափեն, և անոնք՝ միայն մեռածներուն մարմինը:

Հարցուց մէկը Արիստոտէլին՝ թէ ո՞ր բանն է որ ուրիշ ամէն բաներէն դժուարին ըլլայ. պատասխան տուաւ. Լուել, և չնօսիլ ան բաներուն վրան՝ որոնք պէտք չեն նորէն ըսուելու: — Նոյն բանը հարյուր Գեմոսթենէսին, և ինքը պատասխան տուաւ, թէ ամէն բաներէն դժուարին է՝ շատոնք գոհ ընելը:

Պիանդը՝ մէկը 'ի մահ գատապարտեց և անոր վրայ լացաւ. երբոր երեսը զարկին թէ ինչո՞ւ կուլաս երբ քու ձեռքդ էր գատապարտելը և արձրկելը. ինքը պատասխան տուաւ. Բնութեան կը հնազանդիմ ցաւելով, և օրէնքներուն՝ զանոնք պահելովս:

ՎԵՆԵՏԻԿ Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՍՐԲՈՅՆ ՂԱԶԱՐՈՒ